

Ženevske
novice

št. 53
2014
decem
ber

GLASILO ZDRUŽENJA
ŽENEVSKIH
SLOVENCEV

(Bulletin de l'Association
des Slovènes de Genève)

ženevske novice

Glasilo združenja ženevskih Slovencev
(Bulletin de l'Association des Slovènes de Genève)

Številka 53, leto XXII, december 2014

Fotografija na naslovnici: *Angel* Lučke Koščak,
foto Tone Stojko

2

	uvodnik	str. 3
	v spomin	
	Slovo od gospoda Gregorca	str. 4
	Cyril Kægi	str. 5
	Slovo od Cyrila ... Adieu le clown Céleste	str. 6
	intervjuji	
	Vojislav Šuc	str. 7
	Poti srca - Bor Zuljan	str. 9
	Andrej Detela	str. 10
	podjetništvo&kultura	
	Od lesenega poganjalčka do zračnega skafandra	str. 13
	Tradicionalno izdelovanje papirnatih rož	str. 15
	dogodki	
	Občni zbor	str. 17
	Poletni piknik Združenja ženevskih Slovencev	str. 17
	Tradicionalna prednovoletna večerja	str. 17
	ne pozabite	str. 18

O ŽIVOSTI, O POTI SRCA IN O RASTI ZAVESTI

Spet potujem iz Ženeve v Ljubljano. Ali pa obratno. Še sreča, da sta si Švica in Slovenija tako blizu. Iz Amerike zagotovo ne bi potovala tako pogosto domov. Dom? Zame je še vedno Slovenija. Ali pa, spet Slovenija.

Letos poleti sem potovala iz Tolmina preko Kobarida, čez Vršič in Kranjsko goro v Ljubljano. Lepota narave me je tako prevzela, da sem sklenila, da odslej več potovanj posvetim kotičkom Slovenije, ki jih še ne poznam. Na tej poti sem slišala pravljico, ki se mi zdi pristrčno resnična.

Ko je Bog ustvaril zemljo in ljudi, jo je vsakemu dal košček. Potem je zbral vse okoli sebe in rekel: *"Sedaj pa le srečno živite"*. Pa se je oglasil Slovenec in rekel: *"Ampak jaz nimam zemlje, nas ste pozabili"*. Bog je odgovoril: *"Oh, pa že vso zemljo sem razdelil. No, vam bom dal pa ta košček, ki sem ga zase prihranil."*

Tako. Božja zemljica ...

Ko se v teh težkih in spremenljivih časih marsikje v Sloveniji pritožujejo, je to le zato, ker je težko iti iz boljšega na slabše. A v bistvu vem, da je slovenski narod trden, da je vzdržal v mnogo hujših preizkušnjah, ohranil svoj jezik pod tujci, svojo kulturo in kreativnost ... O tej živosti našega naroda sva se pogovarjala z Njegovo excelenco, ambasadorjem Vojkom Šucem, o srčnih poteh z glasbenikom Borom Zuljanom, o sintropiji in dvigovanju zavesti z dr. Andrejem Detelo. Dr. Nena Židov je za nas napisala članek o razstavi v SEM, Gorazd Suhadolnik pa o slovenski inovativnosti, ki žanje več slave na tujem kot doma.

Želim vam se eno prijetno, radostno, zdravo in mirno leto. Da se nam vsem dvigne zavest do te mere, da bomo spoznali, kako dragoceno je to, kar imamo. Življenje. Živi smo in vse je možno.

Slovo od gospoda GREGORCA

Nedavno nas je zapustil gospod Ivo Gregorc, eden od ustanoviteljev Ženevskega združenja Slovencev.

“Morda nihče od nas ne razume igre do kraja, vendar je drznost brezpogojna in vsevedna,” je napisal Edvard Kocbek.

Morda te besede najbolj označujejo življenje in delo Iva Gregorca.

Rojen je bil leta 1925 v Ljubljani v premožni družini. Naredil je trgovsko akademijo, po vojni pa še ekonomsko fakulteto.

Izredno inteligenten in aktiven, je bil v začetku vojne, skupaj znanim slikarjem Zoranom Mušičem in patrom Placidom Cortesejem, zaprt v Trstu, kjer so jih nacisti hudo mučili. Corteze mučenja ni preživel. (Kasneje so Corteseja, zaradi Gregorčevega in Mušičevega pričevanja pred Vatikansko komisijo, razglasili za blaženega.)

Ivo Gregorc je bil nato skupaj z Mušičem, Hrvojem Meistrom (sinom generala Meistra) in dr. Ivom Boletom, poslan v zloglasno koncentracijsko taborišče Dachau. Tudi to strahotno trpljenje je preživel, a domov, v Ljubljano, se je vrnil zelo bolan. Prav tako tudi Mušič. Kmalu zatem je Mušič emigriral, gospod Gregorc pa je šel študirat ekonomijo, bil vmes zaprt in družini so vzeli vse premoženje.

Nekaj let je služboval v Ljubljani, leta 1957 pa se je preselil v Ženevo, se tam kasneje poročil in dobil dve hčerki, ki sta danes prav tako uspešni kot njun oče.

Že od malega je bil zelo sposoben in uspelo mu je vse, česar se je lotil. V Ženevi je ustanovil svoje podjetje in bil dolgo let zastopnik Iskre.

Spominjam se ga z naših srečanj ženevskih Slovencev, kamor je redno prihajal, če je le bil v Ženevi. Po vrnitvi družinskega premoženja, je namreč veliko delal tudi v Ljubljani. Ostal mi je v spominu kot izredno prijazen in srčen gospod, ki je kljub vsemu delu, ki ga je imel, prišel tudi na nekaj otvoritev mojih razstav. Bil je nekašna pristrčna emeninca našega združenja, trden in pogumen človek, ki ga nobena preizkušnja ni zlomila.

Naj počiva v miru. Predstavljam pa si ga, kako nekje v nebesih poseda z Zoranom v zaupnem pogovoru.

Lučka Koščak

CYRIL KÆGI

Nebeški klovn, ki nas je razveseljeval s svojim klarinetom na naši novemberski večerji še pred nekaj leti, je januarja letos odšel igrat med angele.

Moje srce utripa od radosti, da sem ga poznala in od bolečine, ker je tako hitro odšel. Moj sopotnik, moj mož, ki me je znal nasmejati vsak dan, vseh zadnjih trinajst let. Učil se je slovenščino in njegova najljubša beseda je bila paradižnik. Navdušilo ga je rajsko ime za običajen "tomat", kot je rekel. In razumel je besedo hrepenenje, čeprav je neprevedljiva v marsikateri jezik. Zaradi takšnih stvari je bil zaljubljen v Slovenijo. Rojen v Švici, izvrsten pevec, klarinetist in plesalec - akrobat, je bil zelo duhovno bitje, Sveto pismo je bila knjiga, ki jo je odprl in bral vsak dan.

Pred petimi leti pa ga je nenadoma napadla bolezen. Hrabro se je boril, močan in pozitiven, kot je bil. Premagal jo je, a lani poleti se je vrnila v drugi obliki, kot posledica prejšnje terapije. Spet je proti vsem pričakovanjem zmagal in videti je bilo, da je čudežno ozdravel. Letos januarja pa ga je spet napadla tako močno, da je moral v bolnico, kjer je zaradi premočne kemoterapije in zgrešene operacije, v dveh dneh zapustil ta svet.

Imela sem privilegij, da sem ga držala za roko, ko so mu odklopili pljuča. Njegovo močno srce pa je še dolgo bilo in še dolgo me je nosila njegova vesela energija. Še ga čutim, kako leti okoli in igra, igra. Še ga vidim, kako pleše, še ga slišim, kako poje.

Vsak ima svoj čas na zemlji, zato je dragoceno, da se zavemo, kako pomemben je vsak dan, kako nujno je, da ga preživimo v miru in v ljubezni, do sebe in do drugih.

Lučka

v
sp.0
min
5

Slovo od Cyrila

... ADIEU LE CLOWN CÉLESTE

Včeraj popoldne smo se poslovili od Lučkinega moža Cyrila. Moje srce je tako polno lepih vtisov in občutkov, da želim to izkušnjo deliti tudi z vami. Ob lepem sončnem vremenu se je zbralo več sto oseb v cerkvi Trinité v Grand Lancy-ju, ki je bila premajhna, da bi lahko sprejela vse ljudi, ki so se želeli posloviti od njega.

6 Čepprav je Lučka napisala v svojem pismu: "ne pišite mi sožalja, ker nisem žalostna, saj je moje srce tako polno Cyrilove ljubezni", je bila situacija ob trenutku slovesa le drugačna. Solze so čisto brez zadržka našle svojo pot; razum je eno, čustva in srce so pa čisto druge stvari. Lučka, Cyrilova oče in brat so vsak na svoj način naredili občudovanja vreden žalni govor, vsak od njih je izrazil misli in spomine na skupne trenutke sreče, ljubezni in veselja. Zatem so razni pevski zbori zapeli lepe in vedre pesmi: *Oh Happy Day*, *When the Saints Go Marching In*, *Zaspo Janko pod jablanom* ... in Lučka je tudi pogumno pela zraven.

Med potjo od cerkve do pokopališča, sem imela občutek, da se pred mano odvija prizor iz kakšnega filma Emirja Kusturice. Skupina prijateljev je na razne instrumente igrala zelo ritmično glasbo, med pogrebci so se sprehajali žonglerji, klovn in veliko število pisano oblečenih mladih ljudi. Res neverjeten prizor, smeh in solze, vse je bilo pomešano. Čepprav so vsi njegovi mladi prijatelji želeli pospremiti Cyrila na njegovi zadnji poti v veselem vzdušju, so se ob grobu nasmehi spremenili v solze in nihče ni mogel več prikrivati globokih čustev. Ko je bila krsta spuščena v zemljo, so se vsi zaporedoma in dostojanstveno vrstili ob grobu

in zasipali krsto s številnim cvetjem in raznimi osebnimi spominki, Lučka mu je spustila v grob svoj pisan šal, nekdo mu je podaril svoj klobuk, klovn so mu pustili v spomin svoje rdeče noske in še drugi so priložili razne osebne stvari. Res neverjeten prizor. Nikdar v življenju še nisem prisostovala tako lepemu pogrebu in tega dogodka tudi nikoli ne bom pozabila.

Upam, da sem vsaj malo in skromno opisala to posebno izkušnjo, ki sem jo imela priliko doživeti.

Sonja Montanini, 23. januarja 2014

VOJISLAV ŠUC

in
ter
vju
7

veleposlanik Vojislav Šuc

V začetku leta smo v Ženevi dobili novega veleposlanika Stalnega predstavništva Slovenije pri Organizaciji združenih narodov. Gospod Vojislav Šuc je bil rojen leta 1954 v Ljubljani, po diplomu na Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo je leta 1982 vstopil v diplomacijo. Preden je prišel v Ženevo, je bil od leta 2010 šef protokola pri zunanjem ministrstvu Republike Slovenije. Med leti 2006 in 2010 je bil veleposlanik na Švedskem, od tam je pokrival tudi Finsko, Latvijo in Estonijo. Od leta 2000 do 2006 je bil šef oddelka za Severno in Latinsko Ameriko ter Karibe pri Zunanjem ministrstvu RS, med leti 1996 in 2000 pa generalni konzul v New Yorku. Pri Stalni misiji OZN v Ženevi je bil od leta 1986 do 1990 odgovoren za področja človekovih pravic in razoroževanja.

Je poročen in oče dveh hčera.

Pogovarjala sva se v enem od prijetnih popoldnevov te jeseni v prostorih Stalnega predstavništva. Deluje prisrčno in sproščeno.

Glede na to, da smo delo veleposlanika pri OZN že nekajkrat opisali in vemo, kaj so naloge našega predstavništva tu, sva se pogovarjala bolj o življenju, o izkušnjah, o tem, kaj nas osrečuje, o tem, kaj iščemo in kako malo rabimo za srečo.

LK: *V Ženevi niste prvič, kako se vam zdi to mesto 24 let kasneje?*

VS: *Ženeva je precej vzpodbudna, a imam občutek, da se ne spreminja veliko. Več je migrantov iz oddaljenih držav, prej so bili bolj iz evropskih. Prijetno malo mesto. Prijatelj diplomat, doma iz New Yorka, je nekoč takole označil Ženevo: "A village with an urban facade."*

V mojem diplomatskem življenju doživljam vsako spremembo kraja službovanja, kot bi odpiral novo poglavje v knjigi. Polno pričakovanj in izivov. Kljub temu je stresno - novi prijatelji, okolje, mentaliteta. Hkrati pa se seveda bogatiš in rasteš.

LK: *Kje vam je bilo do sedaj najbolj zanimivo?*

VS: *Vsekakor je bil New York zanimiva postaja pri mojem delu, ukvarjal sem se s kulturo, gospodarstvom, odprli smo program umetniških ateljejev ... Res zanimivo in vzpodbudno obdobje in okolje. A najbolj se me je dotaknila Švedska.*

LK: *Razložite zakaj?*

VS: *Stockholm je res lepo mesto in Švedska zanimiva država, nek nov, poseben način življenja sem spoznal tam.*

Švedi imajo uspešen socialno tržni model, zelo zanimiv za Slovenijo, ki si tudi želi tako uspešnega gospodarstva in hkrati socialno pravične države. Zanimalo me je, kaj jih dela tako uspešne. Njihova mentaliteta, zgodovina, zelo mrzla, a prijetno suha klima? O tem sva se pogovarjala z njihovo ministrico za razvojno sodelovanje. Rekla mi je, da so to uspeli narediti zaradi svoje mentalitete, tradicije in odprtosti do sveta, da pa je njihov model težko prenesti v druge države. Vsaka država se mora truditi najti optimalne rešitve glede na lastne kvalitete in posebnosti, ki jih ima.

Opazil sem tudi, da imajo države ob Baltiku močno razvito regionalno sodelovanje. Če bi v Srednji in Jugovzhodni Evropi imeli takšno sodelovanje, bi bili seveda uspešnejši.

Švedska sicer deluje mistično, oddaljeno od Evrope. Nekakšno zatočišče za Švede, kamor se željno vračajo s svojih poslovnih in turističnih potovanj. Na ostale skandinavske narode gledajo Švedi nekoliko zviška. Stockholm imenujejo prestolnico Skandinavije, kar Norvežanom, Fincem in ostalim sosedom ni preveč všeč. Vsekakor je Švedska eden mojih lepših spominov.

LK: Kaj mislite o krizi, skozi katero gre Slovenija? Bili ste šef protokola, kaj menijo o nas tuji diplomati?

VS: Najprej bi rad poudaril to našo slovensko samoživost, to sposobnost, da smo preživeli še hujske stiske, vojne, bili stoletja in stoletja pod tujci, a smo kljub vsemu ohranili svojo bit in svoj jezik. Tako bomo preživeli tudi to krizo, čeprav sta slovenski pesimizem in stalno nezadovoljstvo precej znana in nemalokrat oviri za hitrejši razvoj.

Res imam bogate izkušnje s srečanj z diplomati in zanimalo me je, kako gledajo na našo slovensko stvarnost. Pravijo, da imamo v Sloveniji dobre stvari, ki jih ne znamo dovolj ceniti in jih pokazati, preveč pa da se ukvarjamo z nepomembnimi, obrobni zadevami.

LK: Kaj menite o splošnem stanju v svetu, mislite, da se bo zavest ljudi toliko dvignila, da bodo spoznali, kako živeti v miru? Brez vojn in humanitarnih katastrof, brez podtahnjenih materialnih potreb, kreditov, pehanj za minljivimi dobrinami?

VS: Svet se vedno spreminja, mi pa smo del teh sprememb. Res je, da se vedno učimo in da s časom bolj in bolj cenimo to, kar nam je dano zastonj: življenje, veselje, zdravje, družina, čista voda in zrak. Bistvene stvari. Seveda si želim, da bi človeštvo končno začelo ceniti te bistvene stvari. A kaj, ko smo tako odvisni od umetnih potreb, medijev, politike. Rešitev? Mogoče to, da vsak pri sebi razmisli, kaj so resnične vrednote in kaj ga osrečuje. In temu sledi. Vsak dan malo več.

Lučka Koščak

POTI SRCA - BOR ZULJAN

Bor Zuljan

Že dolgo nisem srečala tako talentiranega človeka, kot je Bor Zuljan. Glasbenik virtuoz je prišel študirat v Ženevo pred sedmimi leti in je v začetku nekaj časa živel pri naju s Cyrilom. Tako sem imela srečo, da sem spoznala Bora še kot zelo mladega fanta in takoj ugotovila, da je eno samo srce.

Tik pred njegovim nastopom na naši tradicionalni večerji Združenja ženevskih Slovencev sva se pogovarjala po elektronski pošti.

LK: Bor, prosim predstavi se nam v nekaj stavkih.

BZ: Doma sem iz Bilj pri Novi Gorici; narava, sonce, bližnje gore in morje ter Kras so me že v otroštvu močno zaznamovali. Tudi z glasbo sem povezan že od malega in kitara mi je bila "usojena". Oče mi je za 4. rojstni dan naredil električno kitaro, pri sedmih pa sem začel hoditi v glasbeno šolo. Pri petnajstih letih sem vsak dan po obveznostih na gimnaziji, potoval še na srednjo glasbeno šolo v Ljubljano. Najprej sem se tam učil jazz kitare, nato tudi klasične, ter se kmalu odločil, da bo igranje kitare postalo moj poklic. Kakšno leto zatem sem začel hoditi še na specializacijo iz klasične kitare v nemški Koblenz, ter se pri dvajsetih letih odločil, da bom sledil svojim sanjam in svojemu srcu ter odšel na študij v San Francisco k Dušanu Bogdanoviču, priznanemu kitaristu in skladatelju srbskega rodu.

LK: Kako si prišel v Ženevo, kaj si pričakoval in kako je bilo zares?

BZ: Ko sem se že skoraj preselil v San Francisco, sem zvedel, da je Dušan dobil mesto profesorja na Ženevskem konservatoriju. Po dolgem premisleku sem se odrekel štipendijam v Ameriki in se odločil, da mu sledim. Sam začetek ni bil lahek, vendar je že sam študij odtehtal vse težave, kmalu pa se je oblikoval tudi krog prijateljev, ki so še danes zame največje bogastvo v tem mestu. Po nekaj letih sem začel tudi več koncertirati in sedaj se mi kdaj pa kdaj zazdi, da je projektov celo preveč. V samem začetku nisem mislil ostati tu, sedaj pa sem tu že dobrih sedem let in začenjam še tretji magistririj. Poleg tega tu poučujem že več let, pred kratkim pa sem se tu poročil in rodil se je sinček Maj.

LK: Kaj imaš najrajši, ko se zbudiš?

in
ter
vju
9

BZ: Mir. In misel, da bom lahko preživel miren dan v naravi s sinom Majem, z ženo Marie ter s prijatelji.

LK: Tvoje delo tukaj?

BZ: V Ženevi je, glede na velikost mesta, veliko kulturnega gibanja. Čeprav je tu potreben določen čas, da nas "sprejmejo" v glasbeno sceno, sem imel srečo, da sem dokaj hitro začel sodelovati z različnimi skupinami: v začetku s kitaro in predvsem s sodobno glasbo (v duu z Dušanom Bogdanovičem ter z Ensemble Contrechamps), v zadnjem času pa predvsem s t.i. staro glasbo – v Ženevi sem namreč začel igrati tudi lutnje in druga stara ter tradicionalna brenkala.

Že več kot 6 let tudi poučujem, sprva na glasbeni šoli, ki so jo bivši učenci konservatorija ustanovili v CERNu, sedaj pa tudi v društvu Musica v Grand Saconnexu. Nekaj let sem bil na konservatoriju v Ženevi zaposlen kot asistent.

LK: Kakšne načrte imaš? Kam te še vleče srce? Švica, Slovenija, Španija, Francija, ...

BZ: Idej in načrtov je veliko. V Sloveniji že dolgo nastopam in velikokrat pomislim na možno vrnitev v domovino, a žal pogoji za naš poklic v tem trenutku niso najboljši. Želim si najti kakšno stabilnejše delo, bodisi v Švici ali pa kje drugje. Pogosto razmišljam tudi o Franciji ali o kakšni drugi državi, vendar še čakam pravi "signal", ki bo določil mojo, pa tudi našo – družinsko, bodočo pot.

LK: Hvala ti, Bor. Naj te srce pelje še naprej.

Lučka Koščak

ANDREJ DETELA

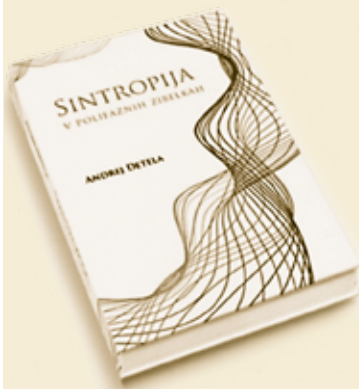
Ob izidu knjige *Sintropija* sem se pogovarjala z njenim avtorjem, fizikom, inovatorjem, raziskovalcem, filozofom, pesnikom in pisateljem dr. Andrejem Detelo.

Andrej Detela se ukvarja s fiziko in izumiteljstvom že od otroških let. V osnovni šoli je sam izumljal in sestavljal male elektromotorje, v srednji šoli je zmagoval na regionalnih in evropskih tekmovanjih mladih fizikov, še kasneje, kot sodelavec Inštituta Jožefa Štefana v Ljubljani, pa je sam izumljal posebne elektromotorje za japonsko industrijo robotov, tako da je Andrej nekaj let delal tudi za njih. Že leta 1994 je na dveh svetovnih sejmih inovacij (aprila v Ženevi in novembra v Bruslju) dobil zlato medaljo za svoj izum sinhronskega elektromotorja za direktni pogon električnih vozil – super energetskega varčnega motorja, ki je bil med prvimi te vrste na svetu.

dr. Andrej Detela

ben izvir njegovega navdiha. To je zagotovo subtilna lepota narave, s katero je globoko in visoko povezan, narava, ki nas vsak dan uči, da je harmonija osnovni zakon življenja. Tudi duhovnost je Andreju velika inspiracija, pravi, da znanost samo skupaj z duhovnostjo lahko pokaže resnico.

Še posebej pa ga je že od nekdaj zanimala sintropija (zakon sozvanjanja in harmonije) kot nasprotje zakonu entropije (zakon kaosa). Letos je izšla njegova knjiga z istoimenskim naslovom. V njej je zakon sintropije dokazal na več načinov: z matematično-fizikalnimi izračuni, pa tudi preprosto in poetično, v jeziku, ki ga lahko mnogi razumejo. Zato je ta knjiga zelo berljiva, čisto drugačna je od običajno suhoparnih znanstvenih knjig.

Knjiga je pravzaprav zelo revolucionarna in *Sintropija* si zasluži vsaj Nobelovo nagrado. Andrej je sicer poliglot in bi lahko knjigo napisal najprej v angleščini, a v pogovoru z njim sem dobila občutek, da je zanj zelo pomem-

LK: Zahvaljujem se ti, da si si vzel čas za naše »skromne« Ženevske novice. Moj izgovor za tale pogovor je bil ta, da si bil v Ženevi pred dvajsetimi leti nagrajen za svoj izum. Povej nam nekaj o tvojem poslanstvu, saj to, kar delaš, je poslanstvo. Od kod izhaja?

AD: Moja prva inspiracija je bil Nikola Tesla. Knjige o njem sem odkril pri enajstih letih. Kasneje v življenju sem seveda spoznal še druge učitelje, vzpodbujevalce domišljije in kreativnosti. Sami duhovni ljudje. To je ta nadgradnja raziskovalnega dela, ko se znanost in umetnost povežeta z duhovnostjo, da lahko skupaj dvigajo našo zavest.

LK: Dvigovanje zavesti ... redko slišim, da se znanstveniki s tem ukvarjajo ...

AD: Kar nekaj jih poznam, ki to razumejo in na tem delajo. Ti tudi podpirajo vedo o sintropiji. Seveda, če celo življenje raziskuješ entropijo, ki je niti ne moreš dokazati, te to seveda vleče dol. Na drugi strani pa je sintropija dokaz, kako je vse v naravi živo in kako stremi k razcvetu, k sanjam o vsepresežni večnosti, ki se

prebuja vsak hip na novo. Ko bi se le ljudje zavedali, da smo del te žive narave.

LK: *Povej nam definicijo sintropije.*

AD: *Sintropija je tista samoorganizacijska sposobnost narave, ki presega omejitve entropijskega zakona. Entropija je mera za nered v naravi in entropijski zakon pravi, da se na svetu ta nered vedno bolj veča. Beseda sintropija, ki je nasprotje entropiji, ima dva pomena: je negativna entropija in je hkrati sposobnost narave (sposobnost kompleksnih sistemov), da se spontano in brez škode za okolico samoorganizira k vse višji stopnji notranje urejenosti. Čudovito je, da na svetu ne obstaja samo entropija, temveč tudi sintropija.*

LK: *Kaj delaš zdaj?*

AD: *Pišem novo knjigo. Veliko berem, hodim v naravo in na kulturne dogodke, rad se družim s prijatelji in s sodelavci, z vsemi, ki si imamo povedati kaj ustvarjalnega in osrečujočega, pišem poezijo in jo tudi pojem, predavam, potujem, izumljam ... Pred leti sva s sodelavcem Gorazdom Lampičem ustanovila slovensko podjetje Elaphe, kjer delamo elektromotorje.*

LK: *So to motorji za električne avtomobile?*

AD: *Seveda, to so vrhunski elektromotorji za vozila nove generacije. Vgrajeni so direktno v kolesa, tako da se sprosti ves prostor pod sprednjo haubo. Ker je Slovenija majhna, največ sodelujemo s tujimi podjetji. Jasno, bilo bi čudovito, če bi se pri nas v Sloveniji ustvaril poslovni konsenz za izdelavo mestnih elektromobilov. Vse znanje za to imamo.*

LK: *Vedno znova me presenetijo take dobre novice, čeprav vem, kako sposoben in kreativen narod smo. Škoda, da se take dobre novice utapljuje v morju brezsmiselnih političnih iger.*

AD: *Politikom predlagam, da prisluhnejo naravi. Tudi ljudje smo del narave. Letos smo v Sloveniji imeli že več naravnih katastrof: pozimi žled, ki je hudo poškodoval tretjino slovenskih gozdov, zdaj jeseni pa uničujoče poplave. Kaj nam naša narava, ki je sicer tako lepa, zdaj hoče povedati? Ranjena je, tako kot smo ranjeni mi vsi v tej sodobni ponoreli družbi. V družbi, ki slepo sledi praznim dogmam in še vedno, tako kot pred tisočletji, vzpostavlja hierarhične strukture družbenih moči, temelječe na izkoriščanju in prevladi. A kdor spoštljivo prisluhne vsem bitjem, se zavzame tudi za ljudi, za naše skupno dobro. Ne smemo dopustiti, da bi nas do konca udarila še tretja naravna katastrofa: zbor nesposobnih politikov, kratkovidnih ekonomistov in poblepnih managerjev.*

LK: *Politika ni naravna katastrofa, je samo poskus entropije.*

Srčna ti hvala, Andrej, za vse dobro, ki ga delaš. Za jasen pogled, za Sintropijo. Hvala ti, da s sintropijo dokazuješ, kako se dobro širi.

Lučka Koščak

OD LESENEGA POGANJALČKA DO ZRAČNEGA SKAFANDRA

Jaka Benedik

Industrijski oblikovalec Jaka Benedik se inovativno loteva povsem različnih področij, od lesenih oblikovalskih izdelkov do visokotehnoloških rešitev v zaščitni športni opremi.

Eden od najbolj uporabnih inovativnih izdelkov na letošnjem *Slovenskem forumu inovacij* je bil otroški vzmetni poganjalček *Springo*. Okvir kolesa je narejen iz dveh posteljnih vezanih letev, ki omogočata pravo razmerje med trdnostjo in prožnostjo in s tem zagotavljata blaženje trših tresljajev.

“Oblikoval sem ga z mislijo na našo lesno industrijo, zelo je primeren za izdelovanje v Sloveniji, zato se ponuja priložnost podjetju, ki že uporablja ali izdeluje posteljne letve,” pravi oblikovalec poganjalčka Jaka Benedik, ki pospešeno išče proizvajalca, saj se za prodajo inovativnega otroškega kolesa že zanima večje trgovsko podjetje.

“Razmerja cen na trgu so se zelo spremenila in Slovenija bi lahko z rolkami in podobni lesenimi izdelki zalagala vso Evropo. Vlada bi morala ustanoviti zbiralnik idej in produktov, ki jih je mogoče narediti iz lesa, in vzpostaviti povezavo z industrijo ter podjetniki. Drugače bo šlo ven vse, od hlodov do vrhunskih lesenih izdelkov,” pravi Benedik, ki je letos sodeloval tudi pri projektu *Olaf*, križancu med skirojem in skateboardom z nahrbtnikom in inovativnim sistemom zlaganja. Zagonski kapital za izdelavo prve serije *Olafa* so zbrali na platformi za množično financiranje *Kickstarter*.

Vedno živahen in zamisli poln inženir lesarstva Benedik je s svojim studiem produktnega oblikovanja na forumu inovacij sodeloval že trikrat, vsakokrat s povsem drugačnim inovativnim izdelkom: pred tremi leti je predstavil izvirni električni violončelo (doslej je bilo izdelanih 25 glasbil, resnega proizvajalca pa avtor še ni našel), predlani pa nahrbtnik *Viper*, prefinjeni križanec med urbano torbo in rekreativnim pripomočkom. Nahrbtnik, v katerega lahko vtakneš prenosni računalnik, z zunanji trakovi pa nanj pričvrstiš bodisi turne smuči bodisi skate desko, je komisija foruma inovacij nagradila s posebnim priznanjem za odličnost uporabnosti ustvarjalnih industrij. Že pred tem si je Benedikov nahrbtnik

13

mod
ret
is
vo
&

Springo

Balance bike with variable suspension frame

BENEDIK
DESIGN & ENGINEERING

zaradi svoje “inovativne redefinicije konstrukcije in estetike” prislužil nagrado *Red Dot Design Award*, eno izmed najbolj cenjenih in prestižnih mednarodnih nagrad v industrijskem oblikovanju.

Navdih za oblikovanje *Viperja* je Jaka našel v padalskem nahrbtniku. Tudi sam že več

14 kot 20 let skače s padalom. “Nevarnost je negativna stran lepih športov, zato me zelo zanimajo zaščitna športna oblačila oziroma oprema,” pravi ljubljanski oblikovalec.

Po uspehu z *Viperjem* so ga povabili v *IDEAS* (Active Sports Design Network), mednarodno združenje športnih oblikovalcev s sedežem v Švici. “Skupaj se predstavljamo na dveh najpomembnejših sejnih športne opreme in sicer na *OutDoor* v Friedrichshafnu in na *ISPO* v Münchnu. Zda se že intenzivno pripravljam na januarski *ISPO*,” pravi Benedik, ki v sodelovanju z dvema slovenskima podjetjema razvija tudi lahek poletni brezrokavnik za akcijske športe z vgrajeno zaščito in izboljšanim prezračevanjem.

S tem začenja uresničevati zamisel o športnem zaščitnem izdelku, ki mu že dolgo ne da miru, zračnem skafandru, v katerem želi združiti zaščito z učinkovitim prezračevanjem. Za odlične absorpcijske in distribucijske lastnosti pri udarcih bo poskrbela konstrukcija iz satja, inovativno zračenje in toploto oblačila pa zagotavlja poseben način kroženja zraka v oblačilu.

V sodelovanju z omenjenim združenjem športnih oblikovalcev se je Benedik začeli pogovarjati tudi z nemškim elektroenergetskim podjetjem o razvoju nove čelade za delavce, ki delajo v pogojih visoke električne napetosti oziroma visokega toka. “Poskušali bomo najti idejo za rešitev težav, ki nastajajo v povezavi med čelado, zaščito vratu in vizirjem,” pravi Benedik, ki se vzporedno ukvarja še z razvojem dveh tipov športnih čelad.

Gorazd Subadolnik

TRADICIONALNO IZDELOVANJE PAPIRNATIH ROŽ

Razstava v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani

&
kul
tu
ra
15

25. septembra 2014 smo v Slovenskem etnografskem muzeju v okviru *Dnevov nesnovne kulturne dediščine* odprli razstavo *Tradicionalno izdelovanje papirnatih rož*, ki je nastala v sodelovanju s posameznicami in društvi, ki ohranjajo tradicijo izdelovanja papirnatih rož. Na ogled so tako muzejski predmeti, povezani s tradicionalno rabo papirnatih rož, kot tudi sodobni izdelki. Postopek izdelave rož je predstavljen s pomočjo dveh video filmov.

Izdelovanje papirnatih rož se je na slovenskem podeželju kot nadomestek za sveže cvetje začelo uveljavljati sredi 19. stoletja in je bilo v obdobju med obema svetovnjima vojnama kot domača obrt razširjeno po celotnem slovenskem ozemlju. Ženske so izdelovale rože iz raznovrstnega papirja, najpogosteje iz barvnega krep papirja. S škarjami ali sekači so izrezovale cvetne in stebelne liste in jih z žičnato oporo oblikovale v rože, za daljšo obstojnost so rože za nekatere namene tudi voskale. Rože, povezane v šopke, venčke in kite, so imele zelo pomembno vlogo pri številnih šegah življenjskega kroga in letnih šegah. Iz papirnatih rož so bili izdelani obhajilni in birmanski venčki, z rožami so krasili nabornike in obeleževali novo mašo.

Iz papirnatih rož so bili izdelani poročni šopki, naglavni okras neveste, šopki za priče in svate, v vzhodni Sloveniji pa okrasje pokrivala *pozvačinov*; šopke so izdelovali tudi za slavje ob zlati poroki. S papirnatimi rožami so krasili prostore za gostijo in poročni obredni kruh bosman. Rože so vpletali v mrliške kronice, žalne vence in v vence, ki so jih nosili na grobove ob vseh svetih. Z rožami so krasili bogkov kot, božično drevo in cvetnonedeljske butare. Ob večjih cerkvenih

praznikih so s papirnatimi rožami krasili znamenja, kapelice in cerkve. Marsikje so bile papirnate rože pomemben del pustne oprave, predvsem pokrival, ponekod pa so z njimi krasili tudi mlaje. Po drugi svetovni vojni je začelo tradicionalno izdelovanje papirnatih rož zaradi dostopnejšega svežega cvetja in uveljavljanja rož iz plastičnih materialov zamirati.

Ob koncu 20. in na začetku 21. stoletja so začeli tako posameznice kot razna lokalna društva v svoje aktivnosti za oživljanje lokalne kulturne dediščine vključevati tudi

16 izdelovanje papirnatih rož. Iz njih spet oblikujejo različne šopke in venčke, namenjene obeleževanju šeg življenjskega kroga, kot so obhajilo, birma, poroka, zlata poroka in rojstni dnevi. Ob praznikih s papirnatimi rožami krasijo domove, cerkve, kapelice in znamenja, izdelujejo jih tudi za potrebe pustnih likov. Tradicionalno izdelavo in rabo papirnatih rož izdelovalke dopolnjujejo z lastno inovativnostjo in se prilagajajo sodobnim potrebam. Rože in izdelke iz rož predstavljajo na raznih razstavah in prireditvah, spretnjše izdelovalke pa svoje znanje prenašajo na otroke v vrtcih in osnovnih šolah, med odrasle pa ga širijo na srečanjih raznih društev, tečajih in na delavnicah. O današnji živosti in razširjenosti izdelovanja papirnatih rož na Slovenskem pričajo tudi na razstavi predstavljeni izdelki posameznic in društev, ki ohranjajo večino tradicionalnega izdelovanja in so kot nosilci enote *Izdelovanje papirnatih rož* evidentirani v slovenskem *Registru žive kulturne dediščine*.

V Slovenskem etnografskem muzeju sta na ogled tudi stalni razstavi *Med naravo in kulturo* ter *Jaz, mi in drugi – podobe mojega sveta*. Do konca januarja 2015 pa lahko obiščete občasni razstavi *Vrata – prostorski in simbolni prehodi življenja* in *Magija amuletov*. Vsi podatki o dogodkih v muzeju so dosegljivi na spletni strani: <http://www.etno-muzej.si/>.

Nena Židov

OBCNI ZBOR

Prvi ponedeljek letošnjega marca smo se spet zbrali v Piceriji Romana in imeli občni zbor združenja. Izvolili smo novo predsednico Živo Tavčar, Sergij Cerar je postal podpredsednik, Urban Furlan je ostal tajnik in Sabina Mumenthaler blagajničarka.

POLETNI PIKNIK Združenja ženevskih Slovencev

Poletni piknik je potekal 22. junija 2014, tudi letos na Domaine des Essertines, v Satigny-ju, v okolici Ženeve. Letos se nas je prijetno družilo 25 odraslih in otrok. Tudi lepo vreme nam je bilo naklonjeno. Piknika se je udeležila tudi gospa Šuc, žena Veleposlanika pri Organizaciji združenih narodov v Ženevi. Bilo pa je tudi nekaj drugih novih obrazov, med drugim družina Zupan, ki prihaja iz Ljubljane in trenutno stanuje v Lozani.

Lastnik poslopja se je odločil, da prostora ne bo več oddajal v najem in bo za drugo leto potrebno iskati novo lokacijo. Če poznate kakšno lepo lokacijo v predmestju Ženeve, ste vabljeni, da posredujete vaše predloge.

Živa Tavčar

Marjeta Cerar in Bor Zuljan

TRADICIONALNA PREDNOVOLETNA VEČERJA

Tradicionalno prednovoletno srečanje Združenja ženevskih Slovencev je bilo tokrat 22. novembra 2014 v Ženevi, v Café Julienne. Zbralo se nas je 31, starih od nekaj mesecev

do nekaj čez 80 let. Med udeleženci je bil tokrat tudi Veleposlanik RS v Švici Franc Mikša s soprogo Amalijo Jelen Mikša. Za kulturno noto sta poskrbela Bor Zuljan, profesor klasične in jazz kitare, ter Marjetka Cerar, študentka petja na Konzervatoriju v Ženevi. Iz nas sta izvabila popolno koncentracijo, ko sta nas povedla v čas renesanse. Bor je igral na lutnjo, Marjetka pa je pela starodavne renesančne pesmi. Večer sta zaključila z nekaj starslovenskimi ljudskimi pesmimi. Bilo je res čudovito. Ob odlični hrani in v dobri družbi smo se družili do polnoči. Srčno upam, da nas bo drugo leto še več.

Živa Tavčar

Kulturni dogodki so vidni na internetni strani: www.bern.embassy.si.

Na dogodke se lahko prijavite na Facebook spletni strani: (i) Slovenci v Švici ali (ii) Združenje Slovencev v Švici.

Prvi petek v mesecu razen med počitnicami, poteka maša v slovenskem jeziku v Ženevi. Za informacije pogledjte na stran www.slomisija.ch.

Za informacije v zvezi z **Dopolnilnim poukom slovenščine** pogledjte na www.zrss.si/slovenscina ali www.slovenskiotroci.ch ali pokličite vodjo skupnosti učiteljev Jasmino Lepoša na +41 76 506 60 12, jaleposa@yahoo.com. Možen je tudi pouk na daljavo.

Veleposlaništvo RS v Bernu objavlja **novice** na spletni strani www.bern.embassy.si.

ne
po
zabi
te

2. marec 2015:
občni zbor

21. junij 2015:
poletni piknik

21. november 2015:
novoletna večerja

ne po zabi te

Veleposlaništvo Republike Slovenije

Schwanengasse 9/II,
3011 Bern

T : +41(0)31 310 90 00

F : +41(0)31 312 44 14/18

E-mail : vbe@gov.si

W: *www.bern.embassy.si*

Veleposlanik: mag. Franc Mikša

Konzulat Republike Slovenije

Löwenstrasse 54/II,
8001 Zürich

T: +41 (0)44 212 11 27

Vodja: g. Zvonimir Petek,
častni konzul

Konzulat Republike Slovenije

Rue du Scex 18 CH
1950 Sion

T: +41 (0)27 306 56 10

F: +41 (0)27 306 56 39

E-mail: janez.lapajne@jyl.ch

Vodja: g. Ivan Janez Lapajne,
častni konzul

Ženevske novice izdaja / Editeur:

Združenje ženevskih Slovencev / Association des Slovènes de Genève

c/o Sergij Cesar avenue Dumas 11, 1206 Genève

T: 078 838 93 70

E-mail: sergij@scesar.net

Združenje je bilo ustanovljeno 19. julija 1991

Predsednica: Živa Tavčar

Podpredsednik: Sergij Cerar

Blagajnik in tajnik: Sabina Mummenthaler in
Urban Furlan

E-mail: slovenijage@hotmail.com

TEKOČI RAČUN:

UBS Genève, 433156, 29-240

(Association des Slovènes de Genève)

19

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

*Ženevske novice izidejo dvakrat letno s
finančno podporo Urada vlade RS za
Slovence po svetu. Prvič so izšle januarja 1992.*

Urednica:

Lučka Koščak

T: 076 37 97 222

E-mail: lucka.koscak@gmail.com

Sourednica: Živa Tavčar

Fotografije so prispevali:

J. Benedik (str. 13, 14), A. Detela (str. 11), A. Jerin (str. 15,
16), L. Koščak (str. 5, 6), T. Stojko (str. 1, 20), Selffish
Studio (str. 11), Stalno predstavništvo RS pri OZN (str. 7),
M. Špiček (str. 16), Ž. Tavčar, B. Zuljan (str. 9)

Oblikovanje: Petra Petan; Tisk: Partnergraf;

Št. izvodov: 120; december 2014

